

Göteborgs Förenade Studentkårers åsiktsdokument

Antaget av GFS styrelse 2014-09-04

Åsiktsdokumentet fastställs årligen av GFS styrelse och revideras på det sätt stadgan föreskriver.

Inledning

Dokumentets funktion

Göteborgs Förenade Studentkårer, GFS, är en partipolitiskt och religiöst obunden samarbetsorganisation för studentkårerna i Göteborg. Genom att alla Göteborgs studentkårer är medlemmar i GFS representerar organisationen alla Göteborgs studenter. Det här dokumentet presenterar GFS:s åsikter i frågor som rör denna grupp.

GFS:s åsiktdokument utgör grunden för organisationens arbete och för den argumentation som förs från GFS:s representanter, på alla arenor där GFS agerar.

Den heterogena studentgruppen

Att studenter är en heterogen grupp är inte bara sant för Göteborgs studenter, utan för hela landet. Med ”heterogen grupp” avses att studenter har vitt skilda behov och förutsättningar på samma sätt som övriga medborgare. Med ”heterogen grupp” avses inte att studenter inte har någonting som förenar dem. Det finns en viktig gemensam nämnare: låg inkomst.

Varför är studentgruppen speciell?

Studietiden är en begränsad period av en människas liv, men det är väl så viktigt att denna period fungerar så bra som möjligt för studenten. Att vara student innebär generellt att leva i en ekonomiskt utsatt situation, vilken orsakas av flera faktorer. En uppenbar faktor som påverkar studenters ekonomi är storleken på studiemedlen, det vill säga summan som utbetalas varje månad. Det faktum att majoriteten av studiemedlen i dagsläget består av lån medför en ekonomisk risk då ett akademiskt misslyckande snabbt leder till återbetalningskrav som en studentekonomi inte klarar av att möta. Studenter som arbetar vid sidan av studierna kan också ställas inför återbetalningskrav.

Studenter omfattas i många sammanhang i samhället inte av samma regler som förvärvsarbetare, vilket gör att de inte ges samma förutsättningar att klara varken vardagen eller de oförutsedda händelser som livet kan föra med sig. Studenter har därtill sämre förutsättningar än arbetstagare exempelvis på bostadsmarknaden och hamnar ofta mellan stolarna eller helt utanför de sociala trygghetssystemen.

En särskilt utsatt grupp är internationella studenter. Dessa studenter befinner sig i Sverige under en begränsad tid och har därmed andra förutsättningar för att sätta sig in i de svenska systemen. Utan tillräckligt stöd och väl anpassad information riskerar denna grupp att stöta på problem, och i värsta fall att tvingas avbryta sina studier.

1 Om Göteborg som studentstad

1.1 Studentinflytande

Göteborg är Sveriges näst största studentstad, med cirka 50 000 studenter som utbildar sig, engagerar sig och på flera andra sätt bidrar till stadens utveckling. Nöjda studenter, som vill och kan stanna kvar i staden efter examen, är en förutsättning för framtida tillväxt. Det ligger därför i Göteborgs intresse att villkoren för den enskilde studenten goda. Studenter som grupp bör synliggöras, så att förutsättningar ges till att kunna tillgodose deras behov. Näringsliv, lärosäten, stad och studentorganisationer måste samverka i dessa frågor. I allt arbete med studentinflytande i staden är det viktigt att samtliga parter har i åtanke att studentgruppen är heterogen.

GFS har en viktig roll i arbetet med att synliggöra studenterna eftersom organisationen utgör studentkårernas enade röst.

GFS anser:

att det skall finnas en välfungerande och naturlig mötesplats mellan politikerna och stadens studentkårer.

att staden, såväl politiker som näringsliv, skall intressera sig för, uppmärksamma och ta ansvar för Göteborgs studenters situation.

att det är viktigt att uppmärksamma och beakta de internationella studenternas speciella situation.

1.2 Kollektivtrafik

Stadens strävan efter att bli en kunskapsstad måste avspeglas även på kollektivtrafik och övriga kommunikationer. Göteborg bör vara en öppen och lättillgänglig stad, där människor med alla olika typer av förutsättningar enkelt kan ta sig fram. Alla invånare i staden påverkas av hur väl det går att förflytta sig med kollektivtrafik eller annat transportmedel, och så även studenter. Eftersom studenter är en ekonomiskt svag grupp är det väsentligt att ta hänsyn till detta vid prissättning av kollektivtrafik. Ett bra cykelvägnät är också nödvändigt om cykel ska vara ett rimligt alternativ till kollektivtrafik.

Förbindelserna i staden bör vara goda och särskild hänsyn bör tas till kommunikationer mellan områden med mycket studentbostäder och stadens campusområden. Vid nybyggnationer i staden är det viktigt att ta hänsyn till att förbindelser till stadens campusområden upprätthålls.

GFS anser:

att kommunen och regionen skall tillhandahålla en välfungerande kollektivtrafik med studentrabatt.

att förbindelserna över älven skall vara goda

att kommunen skall tillhandahålla och underhålla ett omfattande och trafiksäkert cykelvägnät.

att studentnyttan skall beaktas vid byggnationer i staden.

1.3 Studiesocialt

Göteborg har en stor studentpopulation och det är därför viktigt att det finns en stor variation av aktiviteter och fritidssysselsättningar som tillfredsställer studenternas olika behov. De fyra parterna - kommunen, lärosätena, näringslivet och studentorganisationerna - bör tillsammans använda och utveckla de möjligheter Göteborg har för att vidga studenternas studiesociala yta. Välkomstarrangemanget Student Göteborg är ett utmärkt exempel på ett sådant samarbete. Staden bör uppmuntra initiativ till olika typer av arrangemang från studenthåll och sträva efter att underlätta för studentorganisationer att arrangera studentfester och andra aktiviteter. Detta kan exempelvis göras genom att ha smidiga rutiner för att ansöka om alkoholtillstånd, eller genom att studentorganisationer erbjuder förmånliga priser vid lokalhyra.

Mötesplatser speciellt avsedda för studenter är en förutsättning för att skapa gemenskap mellan stadens studenter samt för att öppna upp det svenska samhället för de internationella studenterna.

GFS anser:

att de fyra parterna, kommunen, lärosätena, näringslivet och studentorganisationerna, ska fortsätta satsningen på att knyta ihop studenterna med staden.

att det skall vara enkelt att arrangera studentaktiviteter.

att det skall finnas fler mötesplatser för stadens studenter.

att studentorganisationer borde ges möjligheter till förmånliga priser eller subventioner, då de arrangerar evenemang i staden.

2 Studenter ska kunna studera utan att behöva oro sig över sin hälsa eller ekonomiska situation

2.1 Studenters ekonomi

Privatekonomi ska inte få styra över möjligheten att studera. För att våga söka en högre utbildning och ges möjlighet att sedermera lyckas med studierna är det helt avgörande att ha en stabil ekonomisk situation. I dagsläget är studenters ekonomiska situation allt annat än stabil och många studenter upplever, som en följd av detta, tillvaron som otrygg och stressig.

Det borde vara självklart att heltidsstudenter ska kunna leva enbart på sitt studiemedel. Att arbeta vid sidan av studierna, som redan ska motsvara en full arbetsvecka, bör vara något som studenter väljer att göra för att dryga ut sina fickpengar – inte något som studenter tvingas göra för att ha råd med hyra, mat och en viss buffert för oförutsedda händelser. Studiemedlet ska därför vara fullgott för att täcka en students samtliga levnadskostnader under de månader då studiemedel tas emot. Studenternas kostnader i samband med den högre utbildningen måste därför hållas så låga som möjligt, exempelvis genom ett bra och varierat utbud av studentrabatter.

Hyra och dylikt upptar generellt den största delen av studenters levnadskostnad. Vad gäller boende kan studenter normalt endast påverka sin egen boendekostnad marginellt. Boendekostnaderna har dessutom kontinuerligt ökat i väsentligt högre takt än studiemedlen.

Alla studenter ska vara berättigade att söka bostadsbidrag. Rätten till och storleken av bostadsbidraget ska inte avgöras av studenters ålder. Rätt till bostadsbidrag bör prövas terminsvis för studenter och de pengar studenten tjänar under sommarmånaderna bör exkluderas från kalkylen.

För många internationella studenter är den ekonomiska situationen än mer problematisk då många har otillräcklig eller obefintlig finansiering för sina studier hemifrån. Det är därmed viktigt att dessa studenter får stöd från samhället i form av information och hjälp att hitta inkomstkällor så att de kan få en dräglig ekonomisk situation.

GFS anser:

- att** det bör finnas ett bra och varierat utbud av studentförmånliga rabatter i Göteborg.
- att** alla studenter oavsett ålder är berättigade till bostadsbidrag, och bidraget bör beräknas terminsvis.
- att** lärosäte och kommun skall ta ansvar för att internationella studenter ges nödvändig information för att kunna skapa en dräglig ekonomisk situation.
- att** en så kallad examenspremie för snabbt genomförda studier inte skall införas.

2.2 Studiemedel

Studiemedelssystemet ska ge alla, oavsett socioekonomisk bakgrund, en chans till utbildning. Alla ska kunna studera på heltid utan extrajobb eller ekonomiskt stöd från exempelvis familjemedlemmar. En förutsättning för detta är ett tillräckligt studiemedel. Studiemedelssystemet ska ge en ekonomiskt trygg studietid och innefatta ett realistiskt, stabilt och överskådligt återbetalningssystem.

Studiemedelssystemet behöver utvecklas. Sommarmånaderna innebär ofta problem för studenter då de måste lägga undan pengar för att klara den tid som går mellan sista studiemedelsutbetalningen och den första lönen från ett eventuellt sommarjobb. Likaså är det ett problem att den lön som studenter tjänar under sommarmånaderna, då studiemedlet uteblir, räknas in i höstterminens fribelopp.

GFS anser:

- att** studiemedlet skall möjliggöra studier på heltid, utan arbete vid sidan om
- att** fullt studiestöd i alla sammanhang skall vara den månadsinkomst som räknas på då studenters ekonomiska förutsättningar diskuteras
- att** studiemedlet även fortsättningsvis skall knytas till prisbasbeloppet.
- att** nivån på studiemedlet skall vara sådan att studenterna garanteras en, enligt konsumentverket, skälig levnadsstandard.
- att** studiemedlet skall bestå av hälften lån, hälften bidrag.
- att** inga avgifter skall tas ut för att erhålla studiemedel.
- att** återbetalning av studielånet inte skall behöva ske de första två åren efter avslutade studier.
- att** ett generöst dispensförfarande skall garanteras för att studenter skall kunna slutföra sina studier.

att återbetalningsreglerna för studielån skall underlätta övergång mellan studier och arbete samt vara rimliga vid studieuppehåll, arbetslöshet eller låg inkomst.

att avskrivning av studieskuld skall ske vid pensionen.

att fribeloppet endast skall baseras på de månader som studenter studerar med studiemedel.

att det skall återinföras samverkansgrupper bestående av handläggare, lärosäten och studentkårer för bedömning av rätt till studiemedel i enskilda fall

att möjliga lösningar skall tas fram för hur studenternas situation under sommarmånaderna skall kunna tryggas.

att tilläggsbidraget för barn skall bevaras och höjas till en rimlig nivå.

2.3 Trygghetssystem

Social trygghet är en förutsättning för studenters välbefinnande, vilket i sin tur är en förutsättning för att lyckas med studierna. Studenter som blir sjuka eller arbetslösa ska aldrig tvingas att avbryta sina studier, eller att leva i fattigdom. Studenter ska inte komma i andra hand inom socialförsäkringssystemet. Fullgoda alternativa lösningar ska införas i de fall det inte är möjligt eller rimligt att låta studenter omfattas av de ordinarie socialförsäkringssystemen.

Dagens sociala trygghetssystem fungerar dåligt för studenter. Detta beror till stor del på att systemen bygger på den så kallade inkomstbortfallsprincipen. Eftersom studenters inkomst sker i bidragsform blir ersättningsnivåerna ohållbart låga eller obefintliga vid perioder av arbetslöshet, sjukdom eller föräldraledighet. Alla studenter ska ha rätt till social trygghet i lika stor utsträckning som arbetstagare och ska därför omfattas av ett fullgott trygghetssystem. Detta innebär att studenter ska få ta del av de arbetsbaserade förmånerna i socialförsäkringssystemet och att de genom arbetsskade- och olycksfallsförsäkringar ska omfattas av samma skydd som arbetstagare.

År 2007 togs studerandevillkoret i a-kassan bort, vilket kom att slå hårt mot vissa av landets studenter. Studerandevillkoret innebar i korthet att studenter kunde erhålla arbetslöshetsersättning som grundades på om studenten hade läst en heltidsutbildning under minst ett år.

Trygghetssystemen är ofta svåra att förstå och då systemet hanterar studenter annorlunda blir det ännu svårare för dem att förstå vilka rättigheter de har. Detta gäller i än större utsträckning för de internationella studenterna. Systemen behöver därför göras tydligare och informationen till studenterna behöver bli bättre. Ett fullgott trygghetssystem som är anpassat efter den heterogena studentgruppen är nödvändigt för att alla, oavsett bakgrund, ska våga ta steget in i den högre utbildningen.

GFS anser:

att informationen om trygghetssystemen, både för nationella och internationella studenter, skall vara lättillgänglig och god.

att studerandevillkoret i a-kassan antingen skall återinföras, eller ersättas med ett omställningsstöd, möjlighet till arbetslöshetsförsäkring eller liknande.

att studiemedel skall klassas som en inkomst i trygghetssystemen

2.4 Studenters hälsa

Om en student blir sjukskriven idag utdelas ingen sjukpenning, utan studenten ges istället möjlighet att behålla studiemedlen. Om studenten är sjuk i mer än 30 dagar skrivs lånedelen av och meritkraven från CSN ska minska i förhållande till sjukskrivningens längd. Det innebär i praktiken en månads karenstid för studenter, vilket inte är acceptabelt. Idag har studenter inte möjlighet att sjukskriva sig på annat än heltid.

I Sverige inkluderas inte tandvården i den fria sjukvården, utan vuxna medborgare får själva betala för sin tandvård vid varje besök, alternativt betala en månatlig summa i frisktandvårdsförsäkring. För många studenter, som uppnått en ålder då de inte längre får fri tandvård, är detta en utgift som får stryka på foten till följd av studenternas dåliga ekonomiska förutsättningar. Ingen student ska behöva göra avkall på sin tandhälsa till följd av sin ekonomiska situation. Därför bör studenter omfattas av den fria tandvård som ungdomar erbjuds, oavsett ålder.

Studentlivet innebär en stor otrygghet och det leder till en negativ stress som är ohållbar. Stressen beror ofta på studiemiljön och den pressade ekonomin. Den negativa stressen leder till sämre studieresultat som till slut kan innebära både ett individuellt misslyckande och en ekonomisk förlust för studenten och lärosätet.

GFS anser:

- att** studenter skall ha samma karenstid som en tillsvidareanställd förvärvsarbetare.
- att** studenter, liksom tillsvidareanställd förvärvsarbetare, som insjuknar flera gånger per år helt skall befrias från karens.
- att** studenter skall ha möjlighet att sjukskriva sig på deltid.
- att** lärosätet skall ansvara för studenters rehabilitering, tillbaka in i studierna, efter en längre tids sjukdom.
- att** studerande skall få behålla sin sjukpenningsgrundande inkomst oavsett hur de väljer att finansiera sina studier.
- att** studenter skall kunna få sjukersättning även över sommaren.
- att** studenter skall erbjudas fri tandvård oavsett ålder.
- att** det i Göteborg skall finnas friskvård och träningsverksamhet till studentpriser.
- att** det i Göteborg skall finnas en studentmottagning dit studenterna alltid kan vända sig oberoende av fysiska och psykiska problem.
- att** stadens primärvård skall vara lättillgänglig för studenter.

2.5 Föräldraskap

Föräldrar ska kunna studera, och studenter ska kunna vara föräldralediga, utan att de ekonomiska villkoren försämras. Studiemedelssystemet ska vara renodlat så att de sociala förmåner som alla medborgare med försörjningsplikt för barn har rätt till, inte betraktas som studiemedel. Vård av sjukt barn ska kunna ske på samma villkor som för förvärvsarbetande. Studenter ska, likväl som förvärvsarbetare, ges möjlighet att vara föräldralediga på deltid samt att överlåta rätten till vård av sjukt barn på andra.

GFS anser:

- att** studerande föräldrar skall ha rätt till ett tilläggsbidrag som ej är kopplat till studiemedlen.
- att** studenter som är berättigade till föräldrapenning skall få ut ett belopp som, efter skatt, motsvarar minst fullt studiemedel samt att gravida studenter skall ha rätt till samma havandeskapspenning som förvärvsarbetare.
- att** studenter skall ha möjlighet att vara föräldralediga på deltid.
- att** studenter skall ha möjlighet att överlåta rätten till vård av sjukt barn till annan person.

2.6 Arbetslöshet

Studier ska ge rätt till arbetslöshetsersättning på samma sätt som förvärvsarbete. Idag är karenstiden för arbetslöshetsersättning 90 dagar för en person som precis fullgjort sina studier. Förutsatt att studenten står till arbetsmarknadens förfogande ska denne ha rätt till a-kassa från sysselsättningsuppehållets första dag, vilket i praktiken innebär att ersättning utgår från och med den sjätte dagen. Ersättning betalas endast ut om det kan garanteras att studenten har fullgjort sina studier. Om studenten senare väljer att påbörja en annan utbildning kan detta leda till krav på återbetalning. GFS anser att ett sådant krav inte är rimligt.

GFS anser:

- att** studier skall berättiga till arbetslöshetsersättning från första dagen av sysselsättningsuppehåll.

2.7 Pension

Pensioner grundas på livsinkomst. Då studenter ägnar flera år av sitt arbetsföra liv åt att utbilda sig bör studietiden tillgodoräknas även i pensionsammanhang. Att vidareutbilda sig ska inte vara en förlustaffär för den enskilde. Vidare får studenter idag inga pensionspoäng om de inte uppstår studiemedel, vilket är något som inte kan godtas.

GFS anser:

- att** studier skall vara pensionsgrundande, oavsett om studenten tar studiemedel eller ej.

3 Studenter ska ha tillgång till en bostad med rimlig hyra under hela sin studietid.

3.1 Studenters boende

Det behöver bli betydligt enklare att hitta en bostad med rimlig hyra, såväl för nyinflyttade studenter som för studenter med förändrade bostadsbehov. Ingen ska tvingas välja bort studier på grund av bostadsbrist. Vid nybyggnationer av bostäder är det viktigt att fastighetsbolagen tar hänsyn till att studenter utgör en heterogen grupp medborgare vars största gemensamma nämnare är en låg inkomst. Det är inte rimligt att utgå ifrån att studenter har en större inkomst än fullt studiemedel, varför målet måste vara att hyrorna ska anpassas efter denna månadsinkomst, utslagen på tolv månader. Det ska vara möjligt att få en studentlägenhet som inte kostar mer än

en tredjedel av studiemedlets maxbelopp. Utbudet av bostäder, både gällande storlek och pris, ska vara varierat så att exempelvis studenter med barn kan finna ett lämpligt boende anpassat för deras situation.

Avskaffandet av räntebidraget och investeringsstödet, kombinerat med införandet av en fastighetsavgift, riskerar att skapa en problematisk situation för studentbostadsbolagen. Ska bostadsbolag stimuleras att bygga studentbostäder får det inte vara en förlustaffär att bygga och tillhandahålla studentbostäder. Aktörer på studentbostadsmarknaden bör emellertid inte drivas av vinstintresse, då detta riskerar att pressa upp hyrorna. För att studenter fortsatt ska kunna ha tillgång till bostäder till ett rimligt pris bör aktörer som tillhandahåller studentbostäder därför beskattas på ett rimligt sätt och erbjudas subventioner.

Bidrag för byggande av studentbostäder ska inte vara lägre än för byggande av övriga bostäder. Kommunen ska ta sitt ansvar i bostadsfrågan och underlätta för bostadsbolagen, exempelvis genom att upplåta centrala tomter vid nybyggnation av studentbostäder.

Staten, som ytterst ansvarig för den högre utbildningen, måste också ta det övergripande ansvaret för studenters livssituation och i detta ingår ett ansvar för studenters boende. Frågan om kostnader för, och tillgång till, studentbostäder ska därmed betraktas som en del av utbildningspolitiken. Staten bör se över boverkets regler och hur dessa kan förenklas för att underlätta byggandet av studentbostäder. Exempel på regler som försvårar byggandet är parkeringsnormen.

De som är på väg att avsluta sina studier har idag svårt att ta sig in på den ordinarie bostadsmarknaden. Det är viktigt för såväl individ som kommun och stat att problemen med att få en bostad inte leder till att studenter måste fortsätta att studera, trots avslutad utbildning, eller tvingas flytta från staden.

GFS anser:

att ingen student skall behöva tacka nej till sin utbildningsplats i Göteborg på grund av att bostad saknas.

att studentbostadsbeståndet skall vara varierat vad gäller storlek och pris.

att rimlig hyra för en studentbostad är en tredjedel av den månadsinkomst studenter med fullt studiestöd får.

att studentbostäder skall beskattas på ett rimligt sätt vad gäller fastighetsavgiften samt erbjudas subventioner.

att studentbostadsbolagen inte skall drivas av vinstintresse.

att övergången från studentbostad till den ordinarie bostadsmarknaden skall vara enkel.

att boverkets byggregler skall förenklas för studentbostäder

att bidrag vid byggande av studentbostäder skall vara minst lika högt som det bidrag som utges för byggande av övriga bostäder.

att kommunen skall underlätta för nybyggnation av studentbostäder.